

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 dep.

0030 OSLO

Saksbehandler
Geir Thorsen
Tlf 70 16 32 10

Deres ref.

Vår ref.
GTHO/2012004398-52/K2 - L12, K3 - M8 -
BRANN- OG FEIETJENESTE

Dato:
17.02.2014

HØRING - RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE SOM HAR VURDERT BRANN OG REDNINGSVESENETS ORGANISERING OG RESURSBRUK

Ålesund brannvesen KF har behandlet rapporten fra arbeidsgruppen som har vurdert brann- og redningsvesenets organisering og ressursbruk. Ålesund brannvesen KF er positive til at organiseringen av brann- og redningstjenesten vurderes i forhold til hvilke ressurser som er til rådighet og hvordan man best kan organisere tjenesten etter både dagens- / framtidig risikobilde og hendelser som har vært de siste årene.

Vi mener at dagens brann- og redningstjeneste ved en rekke hendelser i landet har vist at innsatsen fungerer godt, og at responstid og inngripen er godt i samsvar med befolkningens forventninger til samfunnssikkerheten. Endringsforslag som kan svekke dagens lokalt forankrede beredskap vil vi derfor gå imot.

Dagens utfordringer.

Mange av utfordringene knyttet til utførelsen av brann- og redningstjenesten er knyttet til manglende oppfølging av lov- og regelverk. Ålesund brannvesen KF er redd dette er en uheldig praksis som vil fortsette uavhengig av hvordan man organiserer brann- og redningstjenesten. Dette gjelder blant annet utdanning og dispensasjoner. En ny organisering vil kunne forenkle muligheten til å få flere gjennom den lovpålagte utdanningen, men årsakene til den manglende utdanning vil fortsatt være gjeldende. Det er grunn til å tro at manglende utdanning av spesielt deltids brannpersonell vil bli et økende problem hvis ikke kravene, rammene og tilskuddsordningene følges opp fra sentrale myndigheter.

Utfordring for de minste kommunene er å ha personell, materiell og ledelse til å kunne takle de større hendelsene. Det er i mange kommuner heller ikke avtaler/rutiner for støtte fra flere ressurser når det gjeld materiell, personell eller ledelse. Mange kommuner har store risikoer som pr. i dag skal takles av brannvesenet i egen kommune. En stor svakhet med dagens modell er at det ikke finnes noen overordnet plan for å kunne takle hendelse regionalt. Sjeldne og krevende innsatser og oppgaver, som en har hatt mange av de siste årene må løses med regionale og eller nasjonale beredskapsressurser som kan bistå kommunen som er rammet. Ålesund brannvesen KF støtter derfor forslaget i brannstudien om at det etableres regionale vertsbrannvesen og nasjonale innsatsgrupper som kan settes inn ved større hendelser.

Videre er oppfølging av kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyser fortsatt en utfordring. Det er ofte ikke samsvar mellom ROS-analysene og den brannordningen som vedtas. Det blir i liten grad akseptert at brannvesenet sitt forebyggende arbeid blir risikobasert. Når DSB fortsatt kun måler brannvesenene på antall gjennomførte særskilte tilsyn, viser det at DSB er mer opptatt av kvantitet enn kvalitet - som fokuset burde vært på.

Suksessfaktorer.

Dimensjoneringsforskriften, med minimumsbemanning og responstid, er blant elementene som har gjort brann- og redningstjenesten forutsigbar og tilstedeværende. I brannstudien blir dette trukket fram som den aller viktigste suksessfaktoren rundt dagens organiseringsmodell. At brannstudien legger opp til å ivareta dette viktige prinsippet i den framtidige organisering støtter vi. Ålesund brannvesen KF er også positiv til bruk av fremskutt enhet, men mener at personellens egensikkerhet er en viktig faktor og at dette må inngå som en del av vurderingen og dimensjoneringen.

Ålesund brannvesen KF ønsker videre at et vaktlag skal bestå av minimum fem personer og at det skal stilles krav om røykdykkerpersonell i alle brann- og redningsetater. Vurdering av dimensjoneringsforskriften må ta utgangspunkt i å styrke ressursituasjonen, ikke svekke den. Det samme gjelder forslaget i studien som understreker at brann- og redningstjenestens responskrav sees i forhold til de to andre nødetatene. Dette må i så fall gjøres gjennom å innføre og styrke de to andre nødetatenes responskrav, ikke ved å svekke brann- og redningstjenestens.

Brannstudien foreslår at Justis- og beredskapsdepartementet skal gi DSB fullmakt til å vurdere behovet for detaljstyring i dimensjoneringsforskriften. Ålesund brannvesen KF er redd for at et slikt arbeid vil føre til en svekkelse av forskriften og samtidig de grunnleggende rammevilkårene hos brann- og redningstjenesten. DSB har de senere årene utviklet seg bort fra å være en fagetat til å bli en forvaltningsetat, og når DSB stadig vekker manglende fagkunnskap, har dette ført til at DSB har fått svekket tilliten ute hos de fleste brann- og redningsetater i landet.

Forutsetninger for vurdering.

Det er grunn til å stille spørsmål ved tallene som er lagt til grunn for den økonomiske analysen av ulike modeller og hvorvidt disse kan brukes for å vurdere kostnader ved de ulike modellene. For det første synes tallene som er oppgitt ikke å illustrere realitetene. Videre gir tabellene et inntrykk av at man kan foreta en direkte sammenligning av antall ansatte i et deltidskorps og et heltidskorps. Studien har også foretatt en sammenligning av bilparken mellom brannkorpser, uten å problematisere eksempelvis kjørelengde og bruksintervaller. Ålesund brannvesen KF tror ikke denne framstillingen er godt egnet til å vurdere statusen i de ulike brannkorpser.

Vi viser for øvrig til at Norge har en meget kostnadseffektiv brann- og redningsberedskap, sett i forhold til Norges befolkningsfordeling, bygningsmasse, geografi, topografi, vei-/vær-/klimaforhold og lignende.

Studien påstår at brann- og redningstjenesten med det nye nødnettet vil kunne koordinere egen innsats i samarbeid med de andre nødetatene. Det er viktig å understreke at man også tidligere har kunnet koordinere slik innsats, deriblant gjennom radiosambandets redningskanal. I tilfeller da dette ikke har fungert har det snarere vært rutinene som har sviktet, ikke muligheten.

Framtidig organisering.

Ålesund brannvesen KF mener studien har ivaretatt de viktigste prinsippene knyttet til det kommunale ansvaret for brann- og redningstjenesten, samt at kravet om responstid og minimumsbemanning fortsatt vil sikre brann- og redningstjenesten den lokale forankringen og tilstedeværelse man er avhengig av. Ålesund brannvesen KF er også positive til at arbeidsgruppa har gått inn for å stille minimumskrav til størrelsen på særskilte stillinger, ettersom dette vil bidra til å skape større fagmiljøer og mulighet for lederne til å jobbe målrettet med øvelser, risiko- og sårbarhetsanalyser, samhandling, kompetanseheving, forebyggende etc. Det gir mulighet til å vurdere risiko- og sårbarhetsanalyser innenfor et større område, dimensjonere etter dette og ha oversikt over de ressursene som finnes. Ved større hendelser vil man kunne dra fordel av overordnet ledelse med en bredere oversikt.

Modellene som er presentert i studien vil alle gi større enheter og dermed flere av fortrinnene som er presentert ovenfor. Men de har allikevel flere svakheter som vil kunne ha motsatt effekt og redusere brann- og redningstjenestens evne til å være den effektive og forutsigbare nødetaten som den er pr i dag.

Den framtidige brann- og redningstjenesten slik den er presentert i modell 1 gir en lite fleksibel løsning, og en enhet som er uforholdsmessig stor i forhold til behovet, mens modell 2 presenterer en organisering som både ivaretar størrelse og en viss grad av fleksibilitet. Også den samfunnsøkonomiske analysen peker på at geografiske avstander gjennom organisering etter modell 1 vil kunne medføre ulempe. Modell 1 vil svekke muligheten for at brannvesenet, som den største og viktigste beredskapsenheten i de fleste kommunene til å bidra og få en sentral rolle i kommunens helhetlige beredskapsarbeid. Modell 1 vil brannvesenet forholde seg til svært mange kommuner, store avstander noe som gir ulemper knyttet til nærhet til prosessene i den enkelte kommune.

Denne analysen viser også til utfordringer ved at både modell 1 og 2 vil gi brannvesenet mange kommuner å forholde seg til. Ålesund brannvesen KF mener at fleksibiliteten med fordel kunne vært større ved at man også kunne brukt særskilt geografiske hensyn som et ytterligere kriterium for valg av organisering, og at det åpnes for dette i større grad enn det som er nevnt i arbeidsgruppens avsluttende vurdering.

Minstekravet i modell 2 med minimum 100 000 innbyggere som nedslagsfelt i tillegg til fylkesgrensene virker ikke forankret i faglige hensyn, og som sammen med manglende fleksibilitet ved andre kriterier kan skape en organisering som ikke nødvendigvis er den mest hensiktsmessige. Minimumsantallet bør justeres, slik at organiseringen kan tilpasses lokale og regionale forhold best mulig. Modell 3 gir denne fleksibiliteten, men her er minimumsantallet satt såpass lavt at det kan hindre at man oppnår den beste effekten av brannfaglige hensyn.

Selv om studien er tydelig på at det er kommunene som skal ha ansvaret for brann- og redningstjenesten i Norge kan andre forhold føre til utilsiktede konsekvenser knyttet til den enhetlige organiseringa som i dag er gjeldende.

Arbeidsgruppen har i noen grad problematisert utfordringene ved at større enheter vil svekke kommunens mulighet til å utøve styring og kontroll med brann- og redningstjenesten, noe som også er en demokratisk utfordring. Dette er et så viktig prinsipp at det videre arbeidet med framtidig organisering må sørge for at kommunens evne og plikt til styring og kontroll ivaretas.

I de fleste kommunene er brannvesenet den viktigst samfunnssikkerhetsressursen derfor er det viktig for kommune å kunne være med på styre og kontrollere brannvesenet.

Fremtidige utredninger.

I det pågående og fremtidige utredningsarbeidet som foregår i justissektoren må geografi, topografi, store avstander, telesikkerhet og lokalkunnskap legges større vekt på enn det hittil har blitt gjort.

Det må utarbeides ROS-analyser regionalt som beskriver risiko og sårbarhets utfordringer og konsekvenser. Slike analyser må settes ut til eksterne aktører med nødvendig kompetanse. Når DSB legger opp til at kommunene eller regionene selv skal utarbeide ROS analyser, vitner det om en faglig inkompetanse i direktoratet.

Hvilke konsekvenser vil større brannvesen og de ulike modellene få for en fremtidig 110-sentralstruktur må også utredes. Stordriftsulempene og telesikkerhet ved sentralisering av nødmeldetjenesten må også utredes.

Nød alarmering.

Ålesund brannvesen KF støtter at 110-sentralenes nedslagsområde i størst mulig grad sammenholdes med de to andre nødetatenes geografiske område for nød nummere 112 og 113, men mener at en er nødt til å gjøre tilpasninger i forhold til hvordan landet vårt er sammensatt.

I forhold til nasjonalt risikobilde, lokale risikoer, geografi og hendelser de siste årene så mener vi klart at 110-sentralen i Møre og Romsdal må videreføres.

I alle debatter på nasjonalt nivå er «robuste enheter» blitt et mantra, men en må ikke tro at den eneste måten å være robust på er å sentralisere tjenesten. Møre og Romsdal 110 sentral har gjennom flere nasjonale hendelser som Fjelltunulykka i 2008, brannen på MS Nordlys i 2011 og orkanen Dagmar i 2011 vist at den er en robust sentral som takler daglig hendelsene samtidig som en kan takle de store hendelsene.

Vi må ha et robust samfunn og da må samfunnssikkerheten i regionen være best mulig. Når nasjonalt risikobilde viser at svært mange av de nasjonale risikoene finnes på nordvestlandet, da må regionen styrkes og ikke svekkes slik en foreslått sentralisering vil føre til. Hvis en kun setter et tall på antall innbyggere pr. sentral uten å se på risiko, geografi, telesikkerhet, topografi og verdien av lokalkunnskap mener vi dette vil gi en dårligere totalberedskap og en dårligere håndteringsevne i regionen.

En god lokal beredskap, med håndteringsevne underbygger også en god nasjonal beredskap.

Ålesund brannvesen KF bidrar gjerne i det videre arbeidet og utredninger med den framtidige organiseringen av brann- og redningstjenesten.

Med Hilsen

Geir Thorsen

Brannsjef

Ålesund brannvesen KF

Johnny Stølen

Varabrannsjef.